

2.7 Responsible IT

Visie op Responsible IT

Maatschappelijk toenemend aandacht voor de zachte kant van digitalisering.

Naast de ‘harde’ kant van digitalisering, zoals data, systemen en infrastructuur, is er maatschappelijk toenemend aandacht voor de zachte kant van digitalisering. Oog voor onafhankelijkheid, inclusiviteit en transparantie zijn belangrijke bouwstenen voor een verantwoorde digitalisering. Deze publieke waarden vormen de basis om de menselijke maat als uitgangspunt te nemen in een steeds ‘digitalere’ wereld waarin ICT-systemen alom vertegenwoordigd zijn in onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering.

Bewaken van onafhankelijkheid en zorgdragen voor inclusiviteit.

De vragen die we ons continu moeten stellen, zijn: wat zijn bij dit onderwerp de spanningsvelden, vraagstukken en dilemma’s waar de UvA voor staat vanuit een menselijk perspectief? Hoe bewaken we onze onafhankelijkheid, en blijven we transparant over data en besluitvormingsprocessen? Hoe organiseren we dat iedereen kan meedoen, zodat technologie niet leidt tot hindernissen en onterechte uitsluiting? Daarnaast zien we dat onderwijsinstellingen door de toenemende digitalisering steeds afhankelijker worden van commerciële platforms.

Wat we belangrijk vinden

- Digitale soevereiniteit is een kernwaarde van de UvA;
- De UvA ambieert een leidende rol. De UvA en andere hoger onderwijsinstellingen kunnen een voorbeeld zijn voor andere sectoren;
- Publieke waarden en de impact van technologie is een belangrijk onderwerp voor veel sectoren (bijvoorbeeld gemeenten). De UvA zal moeten samenwerken met andere instellingen en met andere sectoren;
- We voeren een open gesprek. Iedere situatie vraagt om een unieke afweging van de diverse belangen (op het gebied van Responsible IT, maar ook bijvoorbeeld in relatie tot bedrijfsmatige, onderwijs- en onderzoeksbelangen). Het aangaan van het – soms spannende – discours (gesprek) per situatie, is van belang om goede afwegingen te maken, én zorgt ervoor dat betrokkenen continu worden gestimuleerd om hierover na te denken;
- Als de UvA bij de digitalisering van onderwijs en onderzoek samenwerkt met commerciële partijen, dan zorgt zij ervoor dat deze samenwerking haar onafhankelijkheid niet in gevaar brengt;
- We zijn open en transparant over keuzes en afwegingen.

Doelen van de digitale agenda Responsible IT

In lijn met de hiervoor genoemde uitgangspunten, hebben we met betrekking tot Responsible IT de volgende doelen geformuleerd voor de digitale agenda:

- De UvA neemt haar maatschappelijke verantwoordelijkheid en neemt een voortrekkersrol in het debat over – en het vormgeven van – publieke waarden in onderwijs en onderzoek;
- We brengen onze publieke waarden in de praktijk bij het ontwikkelen en uitvoeren van digitalisering, om daarmee de digitale soevereiniteit te waarborgen;
- We creëren een UvA-breed bewustzijn over het belang van Responsible IT-thema’s.

Met deze doelen dragen we bij aan de waarden waar de UvA voor staat en het streven naar digitale soevereiniteit, zoals geformuleerd in het Instellingsplan.

Overzicht digitale agenda, focusgebied Responsible IT

Wat willen we bereiken?

Wat moeten we daarvoor doen?

Waar moeten we rekening mee houden?

Publieke waarden in de praktijk

De UvA neemt haar maatschappelijke verantwoordelijkheid en neemt een voortrekkersrol in het debat over – en het vormgeven van – publieke waarden in onderwijs en onderzoek.

Responsible IT en het borgen van publieke waarden gaan vaak over vraagstukken waarop we nu het antwoord nog niet hebben. Het **ontwikkelen een UvA-waardenbril** ('Waar staan we voor?') en het voeren van discours via ethische lijnen en meerdere perspectieven, vormen een basis om tot onderbouwde antwoorden te komen.

Publieke waarden zijn: onafhankelijkheid, inclusiviteit en transparantie.

In kaart brengen van relevante **juridische, ethische en privacyrichtlijnen**, en de impact op activiteiten in de digitale agenda.

Vastleggen wat we in de UvA-context verstaan onder de verschillende termen en begrippen, en het eventueel introduceren van nieuwe begrippen als dataneutraliteit.

We nemen een actieve rol via de kanalen die ons ter beschikking staan om **nationale en EU-wetgeving** te beïnvloeden in de richting van de publieke waarden.

Advisering vindt plaats in de bestaande governance (gremia) die adviezen over Responsible IT altijd laten meewegen.

We brengen onze publieke waarden in de praktijk bij het ontwikkelen en uitvoeren van digitalisering, om daarmee de digitale soevereiniteit te waarborgen.

Bestaande **ICT-infrastructuur** wordt getoetst op in hoeverre deze in lijn is met de UvA-waardenbril.

De UvA kan dit niet alleen. We werken op nationaal niveau actief samen met organisaties als: UNL, SURF, KNAW en Public Spaces. We werken ook actief samen met internationale (Europese) partners.

We verwerken **bestaande afspraken en richtlijnen** als LERU datastatement en UNL Guiding Principles naar UvA-afspraken en -richtlijnen.

Balans zoeken tussen waar je wilt komen en de realiteit van de dagelijkse bedrijfsvoering.

We **werken actief samen** met SURF en andere publieke partners om waar mogelijk samen op te trekken bij het realiseren van nieuwe ICT-diensten.

Bestaande afspraken en principes (bijvoorbeeld vanuit security- en privacy-perspectief) zijn fundamenteel om op verder te bouwen.

In het proces van de **inkoop van ICT-diensten** een toetsing op basis van de UvA-waardenbril opnemen. Dit omvat onder andere een toetsing op datasoevereiniteit, interoperabiliteit en duurzaamheid. Ook moet het belang van exit-strategieën worden meegewogen.

Er zijn geen "one size fits all" oplossingen in een onafhankelijk universitair ICT landschap.

Meerjaren (5-10 jaar) plan voor de ontwikkeling van digitale middelen. Welke middelen gebruiken we nu? Waar willen we over 5-10 jaar zijn? Welke alternatieven zijn er? Welke middelen gaan we met partners ontwikkelen of inkopen? En bij marktfalen neemt de UvA het initiatief om samen met partners alternatieve ICT oplossingen te ontwikkelen.

Het is een traject van lange adem: plan stap voor stap hoe je onderdelen van de digitalisering laat aansluiten bij de waarden.

Bewustwording publieke waarden

We creëren een UvA-breed bewustzijn over het belang van Responsible IT-thema's.

Ontwikkelen van een praktische handreiking voor bestuurders, medewerkers en studenten om de **bewustwording te vergroten** over het belang en de impact van de publieke waarden in de UvA ICT infrastructuur.

UvA-onderzoekers met inhoudelijke kennis en inzicht, in contact brengen met medewerkers bij de diensten.

We maken actief **gebruik van de aanwezige kennis en ervaring** in de UvA om op een verantwoorde en onafhankelijke wijze digitale middelen in te zetten en te ontwikkelen.

Al in de ontwerpfase het formele inkoopproces opstarten om zo maximaal gebruik te maken van inkoop als middel om tot verantwoorde keuzen te komen.

'**Grassroots**'-fonds voor experimenten door medewerkers/ICTS met alternatieve digitale middelen die beter passen bij de publieke waarden.

Leren van experimenten als inspiratie voor het Meerjaren (5-10) plan.